

Amatőrcsillagász találkozó Baján

A jövő ösvényein

A történelem folyamán március idusán többször következtek már be fontos események, melyeket később – hol pozitív, hol negatív értelemben – sorsfordító jelentőségűnek aposztrofáltak. Talán ez is vezérelte a szervezőket, amikor a március dereka után következő hétvégét tűzték ki az MCSE idejé, Baján megrendezett helyecsoport-találkozójának időpontjául. S bár az MCSE-csoportok és egyéb csillagászati egyesületek képviselőinek gyűlésével kapcsolatban a „történelmi” jelző használata talán némileg túlzó, a találkozó témája, napjaink társadalmi és gazdasági helyzete, valamint a közeljövő lehetőségei okán nyugodtan kijelenthető: hasznos, fontos és – reményeink szerint – kilométerkönek számító két napot töltöttünk együtt.

A március 23–25-i összejövetelnek (melyet 25-én, vasárnap még az MCSE éves közgyűlése is követett) kettős célja volt: egyrészt folytatni a helyi csoportok – egy ideig megszakadt – találkozóinak hagyományát, másfelől megvívni az amatőrcsillagász csoportok, egyesületek jövőképét és lehetőségeit a hazai ill. uniós támogatások, pályázatok tükrében.

Első nap mintegy harmincan gyűltünk össze a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat (BKMÖ) Szakiskola és Diákotthonának épületében. A szervezés a kezdetektől fogva hű maradt a bajai – „Hege-féle” – hagyományokhoz: néminemű kislekedések után gördülékenyen zajlott a regisztráció és finom vacsora várt bennünket; emellett persze jókedvben és nemes gyümölcsszármazékokban sem volt hiány... Ebben a kellemes létállapotban kerítettünk sort a helyi csoportok bemutatkozásának első felére (Sopron, Szeged, Kaposvár és Győr MCSE-csoportjai, valamint a paksi Dalos Endre beszámolója), melynek során az ország különböző vidékeiről érkezett képviselők rövid áttekintést adtak egyesületeik működéséről, programjaikról és terveikről

(e sorok írója gyakorlatilag egyedül is megfelelt a kritériumoknak, mivel Szegedről érkezve képviselte a soproni csoportot...). A program ezen része szombat este, hasonló körülmények között folytatódott (aznapra a kunszentmártoni, a debreceni és a Kiskun csoport, valamint a Polaris Csillagvizsgáló bemutatkozása maradt).

A helyi csoportok „ismerkedő estjei” – bár néhány bejegyzett egyesület nem képviseltette magát Baján – azt mutatták, hogy az ország számos pontján intenzív és szervezett amatőrcsillagász élet zajlik, ami igen örömteli. A találkozó másik, az eseménynek leginkább aktualitást adó témája azonban ennél jóval árnyaltabb képet nyújtott. A bajai konferencia összehívását főleg az egyesületi szinten működő amatőrcsillagászat jelenlegi és közeljövőbeli helyzetének, életképességének megvitatása indokolta. Ez magába foglalta a különböző intézmények fenntarthatóságának lehetőségeit, a hazai és uniós pályázati források áttekintését, a csillagászati ismeretterjesztés társadalmi igényeit, a médiával való viszonyt és sok, előbbiekkal kapcsolatos témakört.

A témák körülfárása gyakorlatilag a teljes szombati napot kitöltötte. S bár nagyrészt egy-egy ember előadását hallgattuk, az esemény főszervezőjeként Hegedüs Tibor már nyitóbeszédében kifejtette: a cél a közös gondolkodás, egy egész napos, interaktív „brain-storming” kialakítása. Ez, úgy érzem, jó közelítéssel meg is valósult – míg délelőtt és délután leginkább az előadókhoz intézett kérdések és „padtársi sutyorgások” formájában, addig este egy kötetlen vitafórum keretein belül. A résztvevők – akik száma a második napra a regisztrációs ívek szerint 47 főre gyarapodott – hangulata a nap során az érzelmi skála több részét is végigjárta, az aktuális kérdéskörtől függően – természetesen hozzá kell tenni,

A találkozó résztvevői a bajai szakiskola aulájában

hogy az egyes problémák megvitatása mindvégig konstruktív, indulatoktól mentes légkörben zajlott. A nap első, hosszú előadása során (melyet a Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség fiatal jogásza, Robotka Árpád tartott) azért sokunkban feszültek a kérdések, s néhányan nem is titkolták el azokat. Robotka úr a nemsokára hazánkba áramló mintegy 15 ezer (!) milliárd forintnyi fejlesztési pénzről és a hatalmas összeggel kapcsolatos pályázati lehetőségeiről beszélt. Az azonban gyorsan világossá vált, hogy hiába a papíron „csillagászi” összeg, a megpályázásig és a tényleges felhasználhatóságig nagyon hosszú, göröngyös, és sokszor eleve reménytelen út vezet. És bár szerintem senki nem vonta kétségbe előadónk segítőkészségét (jogász vendégünk próbált ötleteket adni, hogyan tudnának az amatőrcsillagász egyesületek forrásokhoz jutni, de sajnos ezek többsége inkább volt tág gyűjtőfogalom, mint konkrétum...), azt mindenki érezte, hogy az ígért tejjel-mézszel folyó Kánaántól nagyon messze vagyunk és leszünk is...

Nem mondhatjuk azonban, hogy teljesen hiábavaló volt az egész előadás, mivel

néhány jó kiindulási pontot azért sikerült találni. Egyértelműen kiderült például, hogy a következő években kiírandó pályázatok többsége a nagy, nemzetközi kooperációban, vagy legalább több hazai szervezet összefogásaként létrejövő projekteket részesítik majd előnyben. Ilyen utakat jelenthet a magyar amatőrcsillagászat számára többek között a turisztikai és/vagy természetvédő szervezetekkel való összefogás, esetleg határontúli és kistérségi együttműködésekben való részvétel. Szerencsére a délután folyamán – a nap különösen pozitív pontjaiként – mindkettőre hallottunk már megvalósult, vagy folyamatban lévő példákat. Előbbire a dr. Kolláth Zoltán vezette kaposvári csoport zselici, fényszennyezés-mentes övezetének kialakítási terveit, míg utóbbira a Hegyháti Csillagvizsgáló létrejöttét hozhatjuk fel példának.

Fontos észrevétel volt, hogy a pályázatok (különösen az uniósak) esetében nemcsak a felhasználás igen szigorú ellenőrzése jelent komoly nehézséget, hanem már magának a pályázati anyagnak az elkészítése is komoly profizmust igényel – ezt gyakorlatilag csak pályázatiíró szakemberek segítségével lehet

megoldani. De hogy milyen kicsi a világ: kiderült, hogy Magyarországon tevékenykedik többek között olyan, pályázatkészítéssel foglalkozó házaspár is, akik mellel az amatőr csillagász berkekben sem ismeretlenek... Persze ezzel a témával kapcsolatban is hangzottak el érvek pro és kontra; míg egyesek csaknem százmillió nagyságrendben is nyertek már pályázati pénzeket, addig mások – szintén profi segítséggel megírt – pályázati anyagai már az első körökben kiestek. Ez természetesen azt is alátámasztotta, hogy legutóbbis már az adott pályázat kiírásakor kiderül, érdemes-e egyáltalán pályázni rá... Szóba került több más projektterv is, a kissé szerényebektől (Illés Tibor Mobil Planetárium Program-ötlete), a nagyobbakon (a kunszentmártoni csoport csillagvizsgáló-tornyának terve) át egészen a grandiózusakig (Mecseki Observatórium és Bajai Ūrpark építésének terve).

Ötletekben tehát nem volt hiány; de vajon mennyire lesz egyáltalán „vevő” a hazai társadalom és média a következő években, évtizedekben a csillagászati ismeretterjesztésre? Az utolsó előadások, valamint az esti vita-fórum során leginkább ezekre a kérdésekre koncentráltunk. Abban mindenki egyetértett, hogy bár történt néhány örömteli változás (például az utóbbi évek egyik legsikeresebb kezdeményezéseként létrejövő csillagászati hírportálok, a hires.csillagaszat.hu és az oktatas.csillagaszat.hu oldalak megszületése), sajnos a társadalmi és média-közhangulat egyre kevésbé becsüli meg a tudásalapú értékeket, különösen a természettudományok esetében. A csillagászati ismeretterjesztés is ebben a cipőben jár. Hiába jelenthető ki, hogy az egyik leglátványosabb és a laikusoknak leginkább „eladható” tudományterületről van szó, és hiába mozgattunk meg egy-egy látványosabb égi esemény során akár több ezer embert; a mindennapok küzdelmei a bennünket körülvevő szubkulturális szemétáradattal, az áltudományos sületlenségekkel és a társadalomban tapasztalható intellektuális sorvadással egyre inkább szélmalomharccá válnak.

A vitaforum során sokakból tört elő ez a vélemény, sajnos egyáltalán nem alaptá-

lanul. Voltak, akik szerint a helyzet csak egyre reménytelenebbé válik majd, s az amatőr csillagászok tevékenysége idővel visszaszorul a pusztán saját örömszerzést szolgáló területekre. Egyesek a csillagászat modern apostolait, korunk Kulin Györgyeit vagy Carl Saganjait hiányolták. Mások a média kizárólagos hatalmát emlegették, s hogy a csillagászati ismeretterjesztésnek be kell törnie a bulvársajtó piacára is, ha eredményt akar felmutatni. (Egy nagyságrenddel nagyobb ez a piac, mint a politikai napilapok piaca.) Megint mások szerint a figyelmünket nem annyira a jelen, mint inkább a jövő generációjára kellene fordítanunk. A beszélgetés hosszára nyúlt (s érthető módon igazából le sem zárult), de a vége felé sikerült nagyjából azonos álláspontot kialakítanunk. Bár a feladat egyre nehezebbnek tűnik, folytatnunk kell a nap mint nap ránk váró küzdelmet a csillagos égbolt és a csillagászat megismeretéseért és megszerettetéseért – különösen a legfiatalabbak körében, hiszen számukra még megvan az esély, hogy (többek között a mi segítségünkkel) egy megfelelő, tudásalapú és felelősségteljes gondolkodással felvértezett generáció tagjaivá váljanak.

A találkozó végén azzal az érzéssel válhattunk el egymástól, hogy ha nem is váltottuk meg a világot, legalább egy gondolat- és cselekvésvészítő hétvégét tudhattunk magunk mögött. A hétvége során lezajlott beszélgetések nyomán további tervek és együttműködések kezdtek kialakulni, melyek reményeink szerint új lökést adhatnak a magyarországi mozgalomnak. Közös erővel hatékonyabban tudjuk elérni céljainkat, s a csillagászegyesületek egymás közötti, ill. külső szervezetekkel való együttműködésére most mindennél nagyobb szükség van. Csak így van esély arra, hogy megfelelő anyagi és társadalmi támogatáshoz jutva folytassuk – és bővítsük – eddigi tevékenységünket. Reméljük, a következő hasonló találkozáson már jóval több folyamatban lévő projektről beszélgethetünk, s optimistábban nézhetünk a jövőbe. Addig is: előre a bajai úton!

Szalai Tamás